

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**A BETÉTI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KIALAKULÁSA ÉS TÁRSASÁGI JOGÁLLÁSA
NÉMETORSZÁGBAN A 19-20. SZÁZADBAN**

dr. Helmeczi András

Témavezető: Dr. Szikora Veronika

DEBRECENI EGYETEM
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Debrecen, 2010

1. A doktori értekezés előzményei és célkitűzései

1.1. Témaválasztás

A dolgozat témájának kiválasztását elsősorban annak kuriózuma szolgáltatta, lévén a magyar jogban (és minden bizonnyal a jogászai szakmai körökben is) a betéti részvénytársaság (vagy másik nevén: részvényen alapuló betéti társaság) mint gazdasági társasági forma nem ismert.

A betéti részvénytársaság ugyanis egy olyan jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság, ahol legalább egy társasági tag korlátlanul felelős a hitelezők felé a társaság kötelezettségeiért (személyesen felelős társasági tag, vagy röviden beltág), és a többi társasági tag pedig a részvényekre felosztott alaptőkéből anélkül részesedik, hogy a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatásán kívül személyes felelősséggel tartozna a társaság kötelezettségeiért (betéti részvényesek). A vegyes jelleg speciális szabályozást is igényel, így például a német jogban a személyesen felelős társasági tagok egymás közti, illetve a betéti részvényesek összességével és harmadik személyekkel szembeni jogviszonyát, továbbá az üzletvezetésre és a társaság képviselőit érintő jogviszonyt a HGB-nek a betéti társaságról szóló rendelkezései határozzák meg, míg egyebekben a Részvénytörvény szabályai alkalmazandók.

1.2. A dolgozat célkitűzései

A dolgozat egyik fontos célja, hogy bemutassa a betéti részvénytársaság történeti fejlődését Németországban, igyekezve megmutatni a polgárosodó-kapitalizálódó államok nagyjából hasonló problémáira adott jogalkotói válaszokat.

Másik fontos célja a dolgozatnak, hogy betekintést nyújtson a betéti részvénytársaság szervezeti felépítésébe, belső működésébe és a benne rejlő lehetőségekbe. Mivel a

jogalkotó az elnevezésében azonos vagy hasonló, mondhatni bevett társasági szerveket merőben eltérő funkcióval és belső jogállással ruházott fel, olyan ötleteket meríthetünk belőle, amelyeket akár a meglévő magyar társasági formák egyes jogintézményeinek újragondolásában, fejlesztésében is felhasználhatunk.

Végül, mivel a magyar jogi irodalom – nyilvánvalóan a jogi forma magyar megfelelőjének hiánya miatt – nem bővelkedik a betéti részvénytársaságról szóló művekben, ezt a dolgot egyben hiánypótló műnek is szánjuk.

1.3. A kutatás módszertana

Ahhoz, hogy a témaválasztással kapcsolatos kérdésköröket megválaszolhassuk, először fel kellett tárni a betéti részvénytársaság mint társulási forma kialakulásának legfontosabb lépcsőit, majd meg kellett ismerni a jogi szabályozás alapvető elemeit, különös figyelmet szentelve a „szokásostól” eltérő szervezeti és funkcionális megoldásoknak.

Ennek vizsgálatára két módszer kínálkozott: vagy egy – csaknem – teljes európai jogösszehasonlító elemzés, vagy egy adott, a közérthetőség miatt lehetőleg a magyar joggal valamiféle jogi rokonságban álló ország ezirányú fejlődésének és jogalkotásának elemzése.

Az előbbi esetben a dolgozat minden bizonnyal szélesebb rálátást, nagyobb biztonsággal történő eligazodást nyújthatott volna a vizsgált jogintézmény természetét illetően, azonban ez a kutatási módszer akkor lett volna igazán célravezető, ha egy Magyarországon is létező jogintézmény jobbítása, megreformálása lenne a cél, a hasonló országok szabályozási és gyakorlati tapasztalata alapján. Történeti előzmények, vonatkozó jogi kultúra és hagyomány nélkül viszont az ennek nyomán esetlegesen kialakított javaslatok mindenképpen idegen, mondhatni „steril” jogintézményt eredményeznének.

A szerző választása éppen ezért a második variációra esett, és egy adott ország belső jogán keresztül kívánja a betéti részvénytársaság legfontosabb jellemzőit bemutatni, nem feledkezve meg azonban az európai szabályozás egyes modelljeinek rövid bemutatásáról sem. A kiválasztott ország ebből a szempontból kézenfekvő volt, hiszen a kontinentális jogterületen belül Magyarország hagyományosan Ausztriával illetve – az Osztrák-Magyar Monarchián keresztül – a német joggal áll történelmileg is jelentős kapcsolatban. A témaválasztást megerősítette továbbá a földrajzi közelség is, mely a források közvetlen felkutatását segítette elő, és nem utolsósorban a szerző saját nyelvismerete, mely lehetővé tette a források és a jogirodalom eredeti szövegének megértését.

A téma kettős természetének feldolgozása, a rendelkezésre álló források feltérképezése és elemzése szintén kettős módszert igényelt.

A történeti előzmények és kialakulás forrásfeldolgozása döntően másodlagos, elsősorban a 19. század második és 20. század első felében ebben a témában írt német szerzők műveinek felkutatását tette szükségessé, akik „testközelből” látták a gazdasági nyomásra kialakult jogi gyakorlatot, illetve maguk is részesei voltak a kodifikációt megelőző-követő szakmai vitáknak. Ennek keretében került sor egyrészt a gazdasági társulások középkori előfutárainak, másrészt a szorosan vett témának, a betéti részvénytársaság kialakulásának vizsgálatára. A vizsgálat módszere elsősorban a szerzők által feldolgozott, a kodifikáció során született javaslatok, elképzelések, vitaanyagok összehasonlítása majd szintetizálása, illetve – ahol már rendelkezésre állt – a jogszabályok szövegének tanulmányozása volt.

A dolgozat másik nagy egysége, a betéti részvénytársaság társasági jogi jogállásának elemzése Németországban már elsősorban a közvetlen normaszövegen alapul, ezt egészítik ki a kommentárok és a hatályos jogi szabályozást leíró, illetve dogmatikai szintű elemző művek.

2. Az értekezés új tudományos eredményei

2.1. Megállapítások

Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a betéti részvénytársaság egy alapvetően rugalmas, a személyes jellegű gazdasági együttműködést a potenciális külső tőkebevonással egyesítő vállalkozási forma, mely megteremtette a társasági részesedés legegyszerűbb és – talán – legteljesebb kifejeződési formáját, a részvényt. Továbbá elindította a tőkés gazdaság társasági jogi fejlődését és kodifikációját, mivel a betéti részvénytársaság jogállásával és szabályozásával kapcsolatos vitákban születtek meg a részvénytársaság és korlátolt felelősségű társaság mai napig alapvető jelentőségű szerkezeti elvei és működési szabályai.

Az alapítási feltételek vizsgálata alapján úgy ítélem meg, hogy a betéti részvénytársasággal összehasonlítva a korlátolt felelősségű társaság sokkal inkább személyegyesítő társasági jellemzőkkel bír, semmint tőkeegyesítővel, és a betéti részvénytársaságok rovására történt széleskörű elterjedését kizárólag a korlátozott felelősség „ajándéka” tette lehetővé.

Megállapítható továbbá, hogy a betéti részvénytársasági forma jellemzően azon családi vállalkozások részére jelenthet alternatívát a működési-szervezeti formát tekintve, amelyeknél egyfelől a vállalkozás vezetését a megfelelő vállalkozói erényekkel rendelkező, legtöbbször magát a társaságot is alapító családfő látja el, és amelyeknél a családi kapcsolatok gyakran erősebbek a jog által elismert vagy szabályozott magánjogi kapcsolatoknál, másfelől a „családi vagyont” megtestesítő vállalkozás generációkon keresztül történő működtetése és egybentartása külső (befektetői) tőkebevonást tesz szükségessé anélkül, hogy a vállalkozás vezetését a befektetői kör befolyása alá szeretnék „kiszervezni.” Ennek megfelelően döntően azon családi indíttatású vállalkozások lehetnek érdekeltek ebben a társasági formában, ahol

1. a rákövetkező generációk vállalkozásbeli érdekeltiségének biztosítása kimerül a vállalkozás tulajdonlásában és a nyereségből való részesedésben anélkül, hogy a tényleges vezetői tevékenységet és annak felelősségét vállalniuk kelljen;
2. az üzleti tevékenység fenntartása vagy fejlesztése a társaság saját tőkeelemeinek növelését teszik szükségessé oly módon, hogy a befektetők a társaság tényleges vezetésére lehetőleg minimális befolyást tudjanak gyakorolni;
3. a munkavállalók érdekeltté tétele a társaság eredményes működésében a bérjellegű juttatásokkal vagy nem kellően hatékonyan, vagy gazdaságilag előre nem tervezhetően lehetséges;
4. a széleskörű alapszabályi autonómia adta lehetőséggel élve, egyrészt a hatékonyan csak nem a hagyományos szervezeti kereteken belül végezhető üzleti tevékenységek a meghatározóak a társaság tevékenységeit illetően, másrészt a tagok egymáshoz való (családi) viszonya felülírja a társasági jognak a belső jogviszonyokra kimunkált hagyományos kategóriáit.

Ezen túlmenően az állami (önkormányzati) és magántőke együttműködésében (ún. PPP beruházások) megvalósuló, állami (önkormányzati) feladatot ellátó intézmények létrehozása és működtetése során is kézenfekvő társulási formának látszik, mivel az állam mint személyesen felelős tag egyfelől anyagi felelősségvállalásával garantálhatná az intézmény folyamatos működését, másfelől a személyesen felelős tagokat megillető kizárólagos döntési jogkörökön keresztül érvényesíthetné a közvagyon hatékony felhasználására irányuló általános társadalmi elvárást, miközben a részvények kibocsátásán keresztül akár kisbefektetői szinten is tudna magántőkét bevonni a társadalmi szükségletek kielégítéséhez.

2.2. Javaslatok

Álláspontom szerint a mai magyar társasági jogban a korlátolt felelősségű társaság dogmatikai besorolása nem felel meg tényleges szerepének, az abszolút értelemben is vett korlátozott felelősségi alakzata és indokolatlanul alacsonyan meghatározott

tőkeminimuma kiüresíti az eredetileg átmeneti formaként aposztrofált szerepet a személyegyesítő és tőkeegyesítő társaságok között. Ennek megfelelően véleményem szerint a kialakult állapotot jogszabályi oldalról elsődlegesen úgy lehetne a – nem társasági és magánjogi jogi értelemben vett – felelős vállalkozás irányába terelni, ha a korlátozott felelősség kedvezményét csak azok a társaságok élvezhetik, amelyek saját tőkéje és annak szerkezete legalább részben valós fedezetet nyújt a hitelezők követeléseire.

Ehhez a korlátolt felelősségű társaság tőkeszerkezetét kellene elsődlegesen újraszabályozni a valós fedezet elvét szem előtt tartva, a következők szerint.

1. a minimális jegyzett tőke nagyságát mindenképpen emelni szükséges, javaslom 5 millió Ft-ban való meghatározását;
2. a társaság minimális jegyzett tőkéjének összegét – a jogszabályi abszolút minimumon felül – a társaság éves árbevételéhez is kötni kellene, hogy a hitelezők rendelkezésére álló fedezet arányban álljon a társaság tevékenységével;
3. a pénzben szolgáltatott jegyzett tőke meghatározott hányadát (javaslatom szerint 50%-át) csak meghatározott eszközökre (leginkább tartós befektetésekre) lehetne fordítani. Ezen tőkerész elnevezése lenne a *biztosítéki tőke*, mely kifejezi rendeltetését, egyben a társaság mérlegéből külön könyvelési anyagok ismerete nélkül is képet ad a társaság mögött álló minimális vagyoni fedezetről.
4. A teljes jegyzett tőke összegét indokoltnak tartom már alapításkor rendelkezésre bocsátani.

A fenti tőkeszerkezet kialakításával álláspontom szerint valós fedezetet lehet biztosítani a hitelezők követeléseire, egyszersmind megfontolásra és tervezésre ösztönzi a társaság tulajdonosait és vezetőit, nem beszélve arról, hogy maga a formaválasztás is valós mérlegelést igényel: hiszen aki nem akarja vagy nem tudja vállalni ezeket a szigorú feltételeket, szükségképpen a személyes felelősség mellett működő társaságok felé kell, hogy forduljon.

Amennyiben a fentiekben javasolt megoldás beépítésre kerül a jogrendszerbe, úgy – a

francia illetve német történeti fejlődéshez hasonlóan – rés támadna a személyegyesítő és tőkeegyesítő társaságok között, aminek betöltésére a betéti részvénytársaság tökéletesen alkalmasnak látszik, az alábbiak teljesülése esetén:

1. Betéti részvénytársaság alapításához és működéséhez legalább egy, a társaság kötelezettségeiért korlátlanul felelős tag (személyesen felelős tag) és legalább egy betéti részvényes szükséges, aki a betéti részvény névértékének szolgáltatásán kívül a társaság kötelezettségeiért nem felel.
2. A jegyzett tőke minimális összege – az átmeneti forma szerepének megfelelően – alacsonyabb lenne a korlátolt felelősségű társaságra irányadónál, javaslatom szerint 2 millió Ft, feltéve, hogy a személyesen felelős tag(ok) igazolt magánvagyonának az értéke eléri a társaság és a korlátolt felelősségű társaság minimális jegyzett tőkéje közötti különbséget, és annak jellege megfelel a korlátolt felelősségű társaság biztosítéki tőkéjére vonatkozó előírásoknak. Amennyiben az alaptőke eléri vagy meghaladja a korlátolt felelősségű társaság minimális törzstőkéjének összegét, úgy ezen magánvagyon fedezeti elem alkalmazására nem kerül sor, viszont a társaság éves árbevételéhez kötött jegyzett tőke követelménye megfelelően alkalmazandó.
3. A személyesen felelős tag vagyoni betétet szolgáltat, melyért automatikusan nem kap betéti részvényt, és a vagyoni betétet külön kell a társaság mérlegében a saját tőkén belül nyilvántartani. A vagyoni betét minimális összegét 1 millió Ft-ban javaslom meghatározni. A személyesen felelős tag is jegyezhet betéti részvényt, mely után osztalékban részesülhet, azonban szavazati jogot nem gyakorolhat utána, elkerülendő a befolyásának kiterjesztését a betéti részvényesek közgyűlésére.
4. A társaság szervezeti felépítése a francia-német modellhez igazodna, azaz a személyesen felelős tag(ok), a betéti részvényesek közgyűlése és a felügyelő bizottság kötelezően megalakítandó szervei a társaságnak.
5. A kötelezően választandó felügyelő bizottság 3 vagy 6 tagból áll, melynek egyharmadát a személyesen felelős tag(ok) jelölik ki vagy választják meg, másik egyharmadát a betéti részvényesek közgyűlése jelöli ki vagy választja, míg további egyharmadát a társasággal jogviszonyban, valamint a társasági tagokkal hozzátartozói viszonyban nem álló természetes személyek közül – a betéti

részvényesek közgyűlésének javaslatára – a személyesen felelős tag(ok) jelöli(k) ki.

6. A betéti részvényesek közgyűlésén a részvényesek a részvényeik szerinti szavazati joggal rendelkeznek, és amennyiben az alapszabály másként nem rendelkezik, a határozatokat a jelenlévők egyszerű többségével hozzák, melyek érvényességéhez (a felügyelő bizottság tagjainak megválasztásán kívül) a személyesen felelős tagok egyetértése szükséges.
7. Javaslom – a német modellhez hasonlóan – széleskörű alapszabályi autonómia biztosítását a társaság további belső szerkezeti felépítését és döntéshozatali eljárásait illetően.
8. Az alapszabályt a személyesen felelős tagok egyhangú határozattal fogadják el, melyet a betéti részvényesek közgyűlése egy alkalommal megvétózhat és a személyesen felelős tag(ok)nak átdolgozásra – javaslataival együtt – visszaküldhet, míg a második vétó esetén a társaság alapítása meghiúsul.
9. Az ügyvezetést és képviselést kizárólag a személyesen felelős tag(ok) láthatja(k) el, és – amennyiben az alapszabály másként nem rendelkezik – az ehhez kapcsolódó döntésekről a betéti részvényeseket tájékoztatni kötelesek. Az alapszabály egyes ügyvezetési döntések meghozatalát a betéti részvényesek közgyűlésének egyetértéséhez kötheti
10. Amennyiben az alapszabály könyvvizsgáló választásáról rendelkezik, úgy annak megválasztása – a személyesen felelős tag(ok) javaslata alapján – a betéti részvényesek közgyűlésének joga.

Mivel a magyar társasági jog a német társasági formákat és jogi terminológiát illetően egyébként is nagyfokú rokonságot mutat, a nagyjából azonos jogintézményi rendszerből kiindulva álláspontunk szerint a német jogi szabályozás a fentieken túlmenően is kellő mintául szolgálhat a betéti részvénytársaságnak a magyar társasági jogba történő bevezetéséhez és részletes szabályainak megalkotásához.

3. A jelöltnek a dolgozat témájában született publikációinak listája

1. HELMECZI, András: *A betéti részvénytársaságok kialakulásának első állomásai, különös tekintettel a francia és a német fejlődési útra (az 1870-es ADHGB-ig)*, in: Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XX/2., Miskolc (Miskolc University Press) 2002, 511-528. old.
2. HELMECZI, András: *A betéti részvénytársaságokra vonatkozó szabályok a német jogban 1861-1897 között*, in: Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XXI/2., Miskolc (Miskolc University Press) 2003, 601-617. old.
3. HELMECZI, András: *A tőkeegyesítő társaságokra vonatkozó jelentősebb szabályok Svájcban*, in: Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XIX., Miskolc (Miskolc University Press) 2001, 139-155. old.
4. HELMECZI, András: *Az Európai Unió társasági jogi jogalkotásának helyzete az egyes irányelvek tükrében*, in: Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium, Tomus 2/1., Miskolc (Bíbor) 2002, 295-316 old.

Thesen der Akademischen Doktorat- (PhD-) Dissertation

**DIE ENTWICKLUNG UND GESELLSCHAFTSRECHTLICHE RECHTSSTELLUNG DER
KOMMANDITGESELLSCHAFT AUF AKTIEN IN DEUTSCHLAND IM 19-20. JAHRHUNDERT**

dr. András Helmeczi

Betreuerin: Dr. Veronika Szikora

UNIVERSITÄT DEBRECEN
Doktoratsschule Für Staats- und Rechtswissenschaft

Debrecen, 2010

1. Die Vorgeschichten und Zielsetzungen der Dissertation

1.1. Themenwahl

Die Auswahl des Themas der Arbeit gab in erster Linie das Kuriosum, dass Kommanditaktiengesellschaft (oder anders genannt: Kommanditgesellschaft auf Aktien) als wirtschaftliche Gesellschaftsform im ungarischen Recht (und sicherlich auch in juristischen Fachkreisen) nicht bekannt ist.

Die Kommanditaktiengesellschaft ist nämlich eine über eine Rechtsperson verfügende Wirtschaftsgesellschaft, in der mindestens ein Gesellschaftsmitglied den Kreditgebern unbeschränkt verantwortlich für die Pflichten ist (persönlich verantwortlicher Gesellschaftsmitglied, oder kurz gesagt Komplementär), und die anderen Gesellschaftsmitglieder beteiligen sich aus dem auf Aktien aufgeteilten Grundkapital, ohne persönlich verantwortlich für die Pflichten der Gesellschaft (Kommanditaktionären) außer der Leistung des Nennwertes und Ausgabewertes der Aktie zu sein. Der gemischte Charakter beansprucht auch spezielle Regelung, so bestimmen zum Beispiel die Bestimmungen über die Kommanditgesellschaft vom HGB das Rechtsverhältnis mit den persönlich verantwortlichen Gesellschaftsmitgliedern, bzw. mit der Gesamtheit der Kommanditaktionären und mit dritten Personen, und die Berechtigung, die sich auf die Geschäftsführung und die Vertretung der Gesellschaft bezieht, in anderen sind die Regelungen des Aktiengesetzes anzuwenden.

1.2. Die Zielsetzungen der Arbeit

Eines der wichtigen Ziele der Arbeit ist, die geschichtliche Entwicklung der Kommanditaktiengesellschaft in Deutschland zu präsentieren, sie strebt danach, die gesetzgeberischen Antworten auf die grob ähnlichen Problemen der verbürgerlichen-kapitalisierenden Staaten zu zeigen.

Ein anderes wichtiges Ziel der Arbeit ist, in den organisatorischen Aufbau der Kommanditaktiengesellschaft, in ihre innere Tätigkeit und in die darin verborgenen Möglichkeiten Einsicht zu geben. Weil der Gesetzgeber die in ihrer Benennung gleichen oder ähnlichen, kann man sagen, rezipierten Gesellschaftsorganisationen mit rein abweichender Funktion und mit innerer Rechtsstellung ausstattete, können wir daraus solche Ideen entnehmen, die wir auch in der Wiedererwägung, in der Entwicklung unserer einzelnen Rechtsinstituten der vorhandenen ungarischen Gesellschaftsformen verwenden.

Zuletzt, weil die ungarische Rechtsliteratur – offensichtlich wegen dem Mangel des ungarischen Passenden der Rechtsform – mit den Werken über die Kommanditaktiengesellschaft in knapp ist, ist diese Arbeit zugleich auch für ein einem Mangel abhelfendes Werk bestimmt.

1.3. Die Methodik der Forschung

Um die Fragenkreise der Themenwahl antworten zu können, sollte man zuerst die wichtigsten Stufen der Herausbildung der Kommanditaktiengesellschaft als Vereinigungsform offenbaren, dann sollte man die grundlegenden Elemente der rechtlichen Regelung kennenlernen, man widmet eine besondere Aufmerksamkeit den von den „gewöhnlichen“ abweichenden organisatorischen und funktionellen Lösungen.

Zu dieser Versuchung bat sich 2 Methoden an: entweder eine – fast – ganz europäische rechtsvergleichende Analyse, oder eine Analyse der diesgerichteten Entwicklung und Gesetzgebung eines gegebenen, wegen der Gemeinverständlichkeit möglichst mit dem ungarischen Recht verwandten Landes.

In vorigem Fall hätte die Arbeit sicher ein breitetes Übersehen, eine mit größerer

Sicherheit geschehende Orientierung betreffs der Art des untersuchten Rechtsinstitutes darbieten können, aber diese Forschungsmethode hätte dann wirklich zweckdienlich sein können, wenn das Ziel das Reformieren, die Besserung eines auch in Ungarn existenten Institutes wäre, auf Grund der Regelungs- und praktischer Erfahrungen der ähnlichen Länder. Aber ohne geschichtliche Vorgeschichten, bezügliche Rechtskultur und Tradition würden die danach eventuell geformten Vorschläge auf jeden Fall ein fremdes, sozusagen steriles Rechtsinstitut ergeben.

Gerade deshalb ist die Wahl des Autors auf die zweite Variation gefallen, und er will die wichtigsten Charakteristiken der Kommanditaktiengesellschaft durch das innere Recht eines gegebenen Landes präsentieren, aber er vergisst die kurze Vorstellung der einzelnen Modelle der europäischen Regelung nicht. Das ausgewählte Land war von diesem Gesichtspunkt offenbar, innerhalb des kontinentalen Rechtsgebietes war Ungarn ja traditionell mit Österreich bzw. – durch die Österreichisch-Ungarische Monarchie - mit dem deutschen Recht geschichtlich auch in bedeutender Verbindung. Und auch die geographische Nähe bestärkt die Themenwahl, und nicht in letzter Linie die eigenen Sprachkenntnisse des Autors, die die Quelle und das Verständnis des originalen Textes der Rechtsliteratur möglich machten.

Die Bearbeitung der zweifachen Art des Themas, die Erfassung und Analyse der zur Verfügung stehenden Quellen beanspruchten auch eine zweifache Methode.

Die Quellenbearbeitung der geschichtlichen Vorgeschichten und Herausbildung macht die Ausforschung der Werke von deutschen Autoren nötig, die in erster Linie in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts und in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts in diesem Thema schrieben, die die unter dem wirtschaftlichen Druck herausgebildete Rechtspraxis „körpernah“ sahen, bzw. auch sie selbst waren Teilnehmer an den die Kodifikation vorangehenden-folgenden Fachdiskussionen. In dessen Rahmen kommt es zur Untersuchung einerseits der Herausbildung der Kommanditaktiengesellschaft, anderseits des eng gegriffenen Themas, der Herausbildung der Kommanditaktiengesellschaft. Die Methode der Untersuchung war in erster Linie der

Vergleich, dann Synthetisierung der von den Autoren bearbeiteten, durch die Kodifikation geborenen Vorschläge, Vorstellungen, Diskussionsmaterialien, bzw. – wo es schon zur Verfügung steht – das Studium des Textes von Rechtsregeln.

Eine andere große Einheit der Arbeit, die Analyse der gesellschaftliche rechtliche Rechtsstellung der Kommanditaktiengesellschaft basiert in Deutschland schon in erster Linie auf den unvermittelten Normtext, den ergänzen die Kommentare und die die geltende Rechtsregelung abschreibenden, bzw. dogmatisch gleichen analytischen Werke.

2. Die neuen wissenschaftlichen Ergebnisse der Dissertation

2.1. Feststellungen

Aufgrund der gemachten Untersuchungen kann man feststellen, dass die Kommanditaktiengesellschaft eine grundsätzlich flexible, die persönliche wirtschaftliche Kooperation mit der potenziellen äußeren Kapitaleinbeziehung einigende Unternehmungsform, die die einfachste und – vielleicht – totalste Ausdrucksform der Gesellschaftsbeteiligung erschuf, die Aktie. Und sie löste die gesellschaftliche rechtliche Entwicklung und Kodifikation der Kapitalistengesellschaft aus, weil die auch heute grundsätzlich bedeutenden strukturellen Grundsätze und Wirkungsregeln der Aktiengesellschaft und der Gesellschaft mit beschränkter Haftung in den mit der Rechtsstellung und Regelung der Kommanditaktiengesellschaft verbundenen Debatten geboren sind.

Auf Grund der Untersuchung der Gründungsbedingungen beurteile ich es so, dass die Gesellschaft mit beschränkter Haftung im Vergleich mit der Kommanditaktiengesellschaft viel mehr personenvereinigende gesellschaftliche Charakteristiken hat, als dass kapitaleinigende, und ihre auf Kosten der Kommanditaktiengesellschaften geschehende ausgebreitete Verbreitung machtausschließlich „das Geschenk“ der beschränkter Haftung möglich.

Man kann auch feststellen, dass die Form der Kommanditaktiengesellschaft typisch solche familiäre Unternehmen hinsichtlich der Wirkungs-Organisationsform eine Alternative bedeutet, bei denen der Familienoberhaupt einerseits die Führung des Unternehmens versieht, der über die entsprechenden unternehmensvorzügen verfügt, meistens die Gesellschaft selbst gründete, und bei denen die familiären Beziehungen oft enger als die durch das Recht akzeptierten oder geregelten privatrechtlichen Beziehungen sind, andererseits die durch Generationen geschehende Betätigung und Zusammenhaltung des „das familiäre Vermögen“ verkörpernden Unternehmens macht äußere (Anleger-) Kapitaleinbeziehung nötig, ohne sie die Führung des

Unternehmens unter den Einfluss des Anlagekreises „ausorganisieren“ möchten. Dementsprechend können solche familiär veranlassenden Unternehmen an dieser Gesellschaftsform interessiert sein, in denen

1. sich die Sicherung der Unternehmungsbeteiligung der folgenden Generationen auf den Besitz des Unternehmens und auf die Beteiligung an dem Gewinn beschränkt, ohne die tatsächliche Führungstätigkeit und dessen Verantwortung übernehmen zu sollen;
2. die Aufrechterhaltung oder Entwicklung der geschäftlichen Tätigkeit die Steigerung der eigenen Kapitalelemente der Gesellschaft so nötig machen, dass die Investoren auf die tatsächliche Führung der Gesellschaft möglichst minimalen Einfluss üben können;
3. es möglich ist, die Arbeitnehmer in der erfolgreichen Tätigkeit der Gesellschaft mit den Leistungen mit Gehaltscharakter oder nicht wirksam genug, oder wirtschaftlich nicht voraus planbar interessiert zu machen;
4. man mit der von der ausgebreiteten Verfassungsmöglichkeit nutzt, einerseits sind die effektiv nur nicht in den traditionellen Organisationsrahmen führenden Geschäftstätigkeiten betreffs der Gesellschaftstätigkeiten entscheidend, andererseits die (familiäre) Beziehung der Mitglieder zueinander überschreibt die traditionellen Kategorie, die für die inneren Rechtsverhältnisse der Gesellschaftsrechte ausgearbeitet wurde.

Überdies scheint es eine offenbare Vereinigungsform auch im Laufe des Zustandebringens und der Betätigung der staatlichen (selbst regierenden) und in der Zusammenarbeit des Privatkapitals (sog. PPP Investitionen) verwirklichenden, staatliche (selbst regierende) Arbeit führenden Institutionen zu sein, weil der Staat als persönlich haftende Person einerseits mit ihrer finanziellen Verantwortung die fließende Betätigung des Institutes garantieren könnte, andererseits könnte er die auf die wirksame Anwendung des Gemeinvermögen richtende allgemeine gesellschaftliche Erwartung durch die den persönlich haftenden Mitgliedern zustehenden ausschließlichen Entscheidungsbefugnisse zur Geltung bringen, während er durch die Ausgabe der Aktien sogar auch auf dem Kleininvestorniveau Privatkapital zur

Befriedigung der gesellschaftlichen Bedürfnisse zuziehen könnte.

2.2. Vorschläge

Laut meines Standpunktes entspricht die dogmatische Einordnung der Gesellschaft mit beschränkter Haftung in dem heutigen ungarischen Gesellschaftsrecht ihrer tatsächlichen Rolle nicht, ihre auch im absoluten Sinne beschränkte verantwortliche Form und ihr unbegründet niedrig bestimmtes Kapitalminimum leeren die originell als vorübergehende Form apostrophierte Rolle zwischen den personeinigenden und kapitaleinigenden Gesellschaften. Meiner Meinung nach könnte man dementsprechend die ergebene Lage von der Seite der Rechtsregel primär so in die Richtung des – nicht im gesellschaftlichen und privatrechtlichen Sinne - haftenden Unternehmens bringen, wenn nur solche Gesellschaften die Begünstigung der beschränkter Haftung genießen, deren eigenes Kapital und dessen Struktur mindestens teilweise wirkliche Deckung für die Forderung der Kreditgeber geben.

Dazu sollte man die Kapitalstruktur der beschränkt haftenden Gesellschaft primär wiederregeln, das Prinzip der wirklichen Deckung vor Augen haltend, laut den folgenden.

1. die Grösse des minimal motierten Kapitals muss man auf jeden Fall steigern, ich schlage ihre Bestimmung in 5 Millionen Forint vor;
2. den Betrag des minimal motierten Kapitals der Gesellschaft – über dem absoluten Rechtsregelminimum – sollte man an der jährlichen Preiseinnahme der Gesellschaft binden, dass die zur Verfügung der Kreditgeber stehende Deckung zu der Tätigkeit der Gesellschaft im Verhältnis steht;
3. die bestimmte Quote des in Geld gegebenen notierten Kapitals (laut meines Vorschlags 50%) könnte man nur auf bestimmte Mittel (meistens auf dauerhafte Investitionen) richten.
4. Den Betrag des ganzen notierten Kapitals halte ich für gerechtfertigt, schon bei der Gründung zur Verfügung zu stellen.

Mit der Ausbildung der oberen Kapitalstruktur kann man laut meines Standpunktes eine wirkliche Deckung für die Forderung der Kapitalgeber sichern, es reizt die Eigentümer und Leiter der Gesellschaft zugleich zur Überlegung und Planung an, darüber nicht zu sprechen, dass auch die Formwahl selbst fordert wirkliche Erwägung an: wer diese strengen Bedingungen ja nicht übernehmen will oder kann, soll er sich notwendigerweise zu neben persönlicher Haftung tätigen Gesellschaften wenden.

Wenn die oben vorgeschlagene Lösung ins Rechtssystem eingebaut wird, würde so daraus – ähnlich zur französischen bzw. deutschen geschichtlichen Entwicklung - eine Lücke zwischen den personvereinigenden und kapitalvereinigenden Gesellschaften entstehen, zu deren Einfüllung die Kommanditaktiengesellschaft perfekt fähig zu sein scheint, im Falle der Erfüllung von diesen:

1. Zur Gründung und Betätigung der Kommanditaktiengesellschaft sind mindestens ein, für die Verpflichtungen der Gesellschaft unbeschränkt haftender Mitglied (persönlich haftender Mitglied) und mindestens ein Kommanditaktionär nötig, der außer der Leistung des Nennwertes der Kommanditaktie für die Verpflichtungen der Gesellschaft nicht verantwortlich ist.
2. Der minimale Betrag des notierten Kapitals – entsprechend der Rolle der vorübergehenden Form – wäre niedriger auf die beschränkt haftende Gesellschaft, laut meines Vorschlags 2 Millionen Forint, wenn der Betrag des bestätigten Privatvermögens der persönlich haftenden Mitglieder den Betrag der Differenz zwischen des minimal notierten Kapitals der beschränkt haftenden Gesellschaft erreicht, und dessen Charakter entspricht den Vorschriften, die sich auf das Sicherheitskapital der beschränkt haftenden Gesellschaft beziehen. Wenn das Grundkapital erreicht oder übersteigt den Betrag des minimalen Stammkapitals der beschränkt haftender Gesellschaft, so kommt es zur Anwendung dieses Deckungselements des Privatkapitals nicht, aber die Anforderung des an jährlicher Preiseinnahme der Gesellschaft gebundenen notierten Kapitals ist entsprechend anzuwenden.

3. Der persönlich haftender Mitglied leistet Vermögenseinlage, für die er Einlagenaktie nicht automatisch bekommt, und die Vermögenseinlage soll man getrennt in der Gesellschaftsbilanz innerhalb des eigenen Kapitals registrieren. Ich schlage vor, den minimalen Betrag der Vermögenseinlage in eine Million Forint zu bestimmen. Auch der persönlich haftende Mitglied kann Einlagenaktie notieren, nach der er Dividende bekommen kann, aber Stimmrecht kann er danach nicht ausüben, so wird die Erweiterung des Einflusses auf die Vollversammlung der Kommanditaktionären umgegangen.
4. Die Organisationsstruktur der Gesellschaft würde sich nach dem französisch-deutschen Modell richten, das heisst, die persönlich haftenden Mitglieder, die Vollversammlung der Kommanditaktionären und der Aufsichtsrat obligatorisch zu bildende Organe der Gesellschaft sind.
5. Der obligatorisch zu wählende Aufsichtsrat besteht aus 3 oder 6 Mitgliedern, deren Drittel die persönlich haftenden Mitglieder auszeichnen und wählen, anderes Drittel zeichnet die Vollversammlung der Kommanditaktionären aus und wählt, weiteres Drittel die persönlich haftenden Mitglieder – laut des Vorschlags der Vollversammlung der Kommanditaktionären - auszeichnen, die mit der Gesellschaft in Rechtsverhältnis, und mit den Gesellschaftsmitgliedern in Angehörigenverhältnis stehen.
6. In der Vollversammlung der Kommanditaktionären verfügen die Aktionären über das Stimmrecht nach ihren Aktien, und wenn die Verfassung nicht anders bestimmt, macht man die Beschlüsse mit einfacher Mehrheit der Anwesenden, zu deren Gültigkeit man (außer der Wahl der Mitglieder des Aufsichtsrates) das Einverständnis der persönlich haftenden Mitglieder braucht.
7. Ich schlage – ähnlich zum deutschen Modell – die Sicherung der verbreitesten Verfassungsautonomie betreffs des weiteren inneren Strukturaufbaus und Beschlussfassungsverfahren der Gesellschaft vor.
8. Die persönlich haftenden Mitglieder nehmen die Verfassung mit einstimmigem Beschluss an, gegen die die Vollversammlung der Kommanditaktionären einmal Veto einlegen kann und den persönlich haftenden Mitgliedern zur

Bearbeitung – mit ihren Vorschlägen – zurückschicken kann, im Falle des zweiten Vetos scheitert die Gründung der Gesellschaft.

9. Ausschließlich die persönlich haftenden Mitglieder können die Geschäftsführung und die Vertretung betreuen, und – wenn die Verfassung nicht anders bestimmt – man soll die Kommanditaktionären über die dazu gebundenen Entscheidungen informieren. Die Verfassung kann die einzelnen Geschäftsführungsentscheidungen an das Einverständnis der Vollversammlung der Kommanditaktionären knüpfen.
10. Wenn die Verfassung bestimmt die Wahl des Buchprüfers, so ist dessen Wahl – auf Grund des Vorschlags der persönlich haftender Mitglieder - das Recht der Vollversammlung der Kommanditaktionären.

Weil das ungarische Gesellschaftsrecht auch betreffs der deutschen Gesellschaftsformen und Rechtsterminologie eine bedeutende Verwandtschaft zeigt, kann die deutsche Rechtsregelung, von dem grob gleichen Rechtsinstitutsystem ausgegangen, laut unseres Standpunktes, überdies der oberen zur in das ungarische Gesellschaftsrecht geschende Einführung und die Erschaffung der ausführlichen Regelung der Kommanditaktiengesellschaft als Muster dienen.

3. Die Liste des Kandidaten der im Thema der Arbeit geborenen Publikationen

1. HELMECZI, András: *Die ersten Stationen der Herausbildung der Kommanditaktiengesellschaften, mit besonderem Rücksicht auf den deutschen und französischen Entwicklungsweg (bis ADHGB von 1870)*, in Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XX/2., Miskolc (Miskolc University Press) 2002, 511-528. Seite.
2. HELMECZI, András: *Die Regeln in Bezug auf die Kommanditaktiengesellschaften im deutschen Recht zwischen 1861-1897.*, in Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XXI/2., Miskolc (Miskolc University Press) 2003, 601-617. Seite.
3. HELMECZI, András: *Die bedeutendsten Regeln in Bezug auf die kapitalvereinigenden Gesellschaften in der Schweiz*, in Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XIX., Miskolc (Miskolc University Press) 2001, 139-155. Seite.
4. HELMECZI, András: *Die Lage der gesellschaftsrechtlichen Rechtsetzung der Europäische Union im Spiegel von einzelnen Grundprinzipien*, in Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium, Tomus 2/1., Miskolc (Bíbor) 2002, 295-316. Seite.